

Αθήνα, 23 Ιουνίου 2017

Προς: Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Γιώργο Σταθάκη

Θέμα: Σχόλια και παρατηρήσεις Greenpeace στο υπό διαβούλευση σχέδιο νόμου «Ενεργειακές Κοινότητες και άλλες διατάξεις».

Η Greenpeace χαιρετίζει επί της αρχής την πρωτοβουλία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας για τη νομοθετική ρύθμιση των ενεργειακών κοινοτήτων (Ε.Κοιν.), η οποία δίνει τη δυνατότητα σε πολίτες και τοπικούς φορείς να αποκτήσουν έναν πιο ενεργό ρόλο στη διαδικασία παραγωγικής ανασυγκρότησης της οικονομίας, αλλά και να αξιοποιήσουν τους καθαρούς και ανεξάντλητους πόρους της χώρας για τη μείωση του ενεργειακού τους κόστους.

Το προτεινόμενο νομοσχέδιο κινείται στη σωστή κατεύθυνση, με σημαντικές διατάξεις που μπορούν να αποδειχθούν καθοριστικές στην προσπάθεια εκδημοκρατισμού του ενεργειακού τομέα και την κοινωνικά δίκαιη οικονομική ανάπτυξη.

Στα θετικά σημεία του νομοσχεδίου συγκαταλέγεται το **ευρύ πεδίο εφαρμογών**, το οποίο μάλιστα περιλαμβάνει νέες τεχνολογίες και τάσεις που αναμένεται να κυριαρχήσουν στο εγγύς μέλλον (π.χ. αποθήκευση και διαχείριση ενέργειας, ηλεκτροκίνηση και διαχείριση σταθμών φόρτισης κτ). Η έμφαση σε νέες και καθαρές τεχνολογίες συμβάλλει στη δημιουργία ενός θεσμικού εργαλείου ικανού να βοηθήσει την τοπική επιχειρηματικότητα να στραφεί σε σύγχρονες επενδυτικές επιλογές που συνεισφέρουν στον εκσυγχρονισμό της ελληνικής οικονομίας. Επιπλέον, τα **οικονομικά κίνητρα** και τα **μέτρα στήριξης** αποτελούν άλλο ένα θετικό σημείο του νομοσχεδίου και αναμένεται να βοηθήσουν στην επιτυχή σύσταση και λειτουργία των Ε.Κοιν.

Ιδιαίτερη μνεία, τέλος, οφείλουμε να κάνουμε στην πρόβλεψη για δράσεις που έχουν σκοπό **την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας**, ακόμα και σε πολίτες οι οποίοι δεν αποτελούν απαραίτητως μέλη των ενεργειακών κοινοτήτων. Η αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας σε τοπικό επίπεδο για την αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας και η ενσωμάτωσή της στο πλαίσιο κοινωνικών πολιτικών ΟΤΑ ή άλλων φορέων, αποτελεί μία από τις σημαντικότερες, πλην όμως αναξιποίητες, αναπτυξιακές ευκαιρίες της χώρας με όρους κοινωνικής δικαιοσύνης.

Παρά τις φιλόδοξες προθέσεις, ωστόσο, υπάρχουν ορισμένα κρίσιμα σημεία στο νομοσχέδιο, τα οποία θα πρέπει να βελτιωθούν άμεσα προκειμένου να γίνει εφικτή η προσδοκία για σημαντικές επενδύσεις στο τοπικό επίπεδο, ιδιαίτερα στη σημερινή δύσκολη οικονομική συγκυρία.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Greenpeace παραθέτει τα σχόλια και τις παρατηρήσεις της επί του νομοσχεδίου με στόχο την ουσιαστική βελτίωσή του.

Πεδίο δράσης: Οι Ε.Κοιν. οφείλουν να δραστηριοποιούνται αποκλειστικά με ΑΠΕ και εξοικονόμηση (Άρθρο 1: Ορισμός – Σκοπός).

Αν και σχεδόν το σύνολο των διατάξεων και το γενικότερο πνεύμα του προτεινόμενου νομοσχεδίου αφορά την προώθηση των ΑΠΕ και της εξοικονόμησης, εν τούτοις το κείμενο αφήνει περιθώρια παρερμηνειών όσον αφορά τις πηγές ενέργειας που θα αξιοποιούνται.

Είναι σαφές ότι οι δραστηριότητες των Ε.Κοιν. οφείλουν απαραίτητα να συνάδουν με:

- τη γενικότερη προσπάθεια απεξάρτησης της χώρας από τα ορυκτά καύσιμα και τη μετάβαση σε μία καθαρή οικονομία που θα βασίζεται σε 100% καθαρές πηγές.
- τους εθνικούς ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους, μετά από την επικύρωση της Συμφωνίας του Παρισιού για το Κλίμα από το Ελληνικό Κοινοβούλιο και την επικείμενη αναθεώρησή ευρωπαϊκών και ελληνικών στόχων
- Το νέο υπό συζήτηση θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενέργεια (γνωστό και ως winter-package) και ιδιαίτερα τις διατάξεις για τις ενεργειακές κοινότητες ΑΠΕ (Renewable Energy Communities) στην προτεινόμενη Κοινοτική Οδηγία για τις ΑΠΕ. Η πρόθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη των καθαρών πηγών ενέργειας στο τοπικό επίπεδο με την ενισχυμένη συμμετοχή των πολιτών ως ενεργειακοί πολίτες (prosumers), επιβεβαιώνεται και από το κεντρικό επικοινωνιακό μήνυμα «Καθαρή Ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους».
- Πολιτικές προώθησης σε τοπικό επίπεδο επενδύσεων σε νέες και αποδοτικές τεχνολογίες που εκσυγχρονίζουν την ελληνική οικονομία και όχι σε ορυκτά καύσιμα που έχουν συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης ως ενεργειακές πηγές.

Η τελική διατύπωση του κειμένου δεν θα πρέπει να αφήνει κανένα περιθώριο παρερμηνείας. Συνεπώς θα πρέπει να αναφέρεται ρητώς στο Άρθρο 1 ότι οι δραστηριότητες των Ε.Κοιν. αφορούν αποκλειστικά και μόνο την παραγωγή, χρήση και διαχείριση τεχνολογιών που σχετίζονται με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την εξοικονόμηση ενέργειας, καθώς και ότι οφείλουν να συμβάλλουν στην επίτευξη των κλιματικών στόχων της χώρας και να ενισχύουν τον ρυθμό απανθρακοποίησης της ελληνικής οικονομίας.

Γεωγραφικοί περιορισμοί (Άρθρο 2: Μέλη Ενεργειακής Κοινότητας)

Είναι σαφές ότι το προωθούμενο θεσμικό πλαίσιο επικεντρώνεται στην ανάπτυξη ενεργειακών κοινοτήτων που δραστηριοποιούνται στο τοπικό επίπεδο – κατά τα πρότυπα των δύο σχετικών **προτεινόμενων κοινοτικών οδηγιών**, με την παροχή μάλιστα ευνοϊκών διατάξεων (π.χ. οικονομικά κίνητρα) και όχι γενικότερα στην προώθηση ενεργειακών συνεταιρισμών με δράση εθνικής εμβέλειας. Αν και κατανοητό, εδώ κρύβεται μία αντίφαση: παρά το εντυπωσιακό και ευρύ πεδίο εφαρμογών (π.χ. έργα ΑΠΕ, εξοικονόμηση, διανομή ενέργειας, αποθήκευση, ηλεκτροκίνηση κτλ), είναι εξαιρετικά αμφίβολο αν θα είναι εφικτή η υλοποίηση αρκετών επενδύσεων εξαιτίας των αυστηρών, γεωγραφικών περιορισμών των Ε.Κοιν. οι οποίοι, συν τοις άλλοις, μοιραία επηρεάζουν και την πρόσβαση σε επαρκή χρηματοδότηση.

Η οικονομική ύφεση και το δυσμενές επενδυτικό περιβάλλον, σε συνδυασμό με την **ακανόνιστη πληθυσμιακή κατανομή** της χώρας, δημιουργούν ιδιόζυμες συνθήκες που δεν συναντώνται απαραίτητα σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη-μέλη. Ήδη κάποιες **περιφερειακές ενότητες** σήμερα βρίσκονται σε ιδιαίτερα δεινή οικονομική κατάσταση έχοντας πληγεί δυσανάλογα από την κρίση σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας, χωρίς να έχουν τους τοπικούς πόρους ή το οικονομικό και κοινωνικό δυναμικό να δημιουργήσουν επενδύσεις ή να προσελκύσουν κεφάλαια. Επιπλέον,

κάποιες περιφερειακές ενότητες έχουν μικρότερο δυναμικό ΑΠΕ σε σχέση με κάποιες άλλες ή έχουν πολύ πιο αυστηρή περιβαλλοντική νομοθεσία (π.χ. περιφερειακές ενότητες Αττικής). Για αυτούς τους λόγους, ο αυστηρός περιορισμός που απαιτεί – τουλάχιστον – το **75% των μελών των Ε.Κοιν.** να προέρχεται από την ίδια **περιφερειακή ενότητα**, αναμένεται να αποτελέσει τροχοπέδη για πολλά φιλόδοξα σχέδια.

Ο περιορισμός στο επίπεδο περιφερειακής ενότητας αποτελεί εν δυνάμει ανασταλτικό παράγοντα και για έναν επιπρόσθετο λόγο: πολλές κοινότητες – με την ευρύτερη έννοια του όρου – είναι πιθανόν να βρίσκονται ανάμεσα στα σύνορα δύο περιφερειακών ενοτήτων.

Συνεπώς, προτείνεται να υπάρξει **μεγαλύτερη ευελιξία** στους γεωγραφικούς περιορισμούς, πάντα με γνώμονα την επιτυχή σύσταση, λειτουργία και χρηματοδότηση των Ε.Κοιν., χωρίς να αλλοιώνεται ο τοπικός τους χαρακτήρας. Συγκεκριμένα, προτείνεται η εξής **αναδιατύπωση της παραγράφου 3 του Άρθρου 2:**

*«Τουλάχιστον το **75%** **51%** των μελών πρέπει να σχετίζονται με τον τόπο στον οποίο βρίσκεται η έδρα της Ε.Κοιν., και συγκεκριμένα τα φυσικά πρόσωπα - μέλη να έχουν πλήρη ή ψιλή κυριότητα ή επικαρπία ή δικαίωμα χρήσης σε ακίνητο το οποίο βρίσκεται εντός της **περιφερειακής ενότητας περιφέρειας** της έδρας της Ε.Κοιν. ή να είναι δημότες δήμου της **περιφερειακής ενότητας περιφέρειας** αυτής και τα νομικά πρόσωπα μέλη να έχουν την έδρα τους εντός της **περιφερειακής ενότητας περιφέρειας** της έδρας της Ε.Κοιν.»*

(Παρόμοιες αλλαγές θα πρέπει να γίνουν στο Άρθρο 4, παρ. 1, περ. α, ε, στ, η, θ και παρ. 2 περ. α, καθώς και στο Άρθρο 7, παρ. 2, περ. β).

Οικονομικά κίνητρα (Άρθρο 10: Οικονομικά κίνητρα και μέτρα στήριξης των Ε.Κοιν.)

Αν και αναμφίβολα τα μέτρα του Άρθρου 10 κρίνονται θετικά, το ιδιαίτερα δυσμενές οικονομικό περιβάλλον και η δυσχερής πρόσβαση σε χρηματοδότηση για μικρά συνεταιριστικά σχήματα καθιστούν αναγκαία την περαιτέρω αξιοποίηση του **υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου** για την ουσιαστική στήριξη των Ε.Κοιν. Συνεπώς η Greenpeace καλεί την κυβέρνηση να διερευνήσει το ενδεχόμενο ένταξης των Ε.Κοιν. στην κατηγορία επιχειρήσεων, των οποίων οι δραστηριότητες – έχοντας αναγνωρισμένα επιπρόσθετη κοινωνική αξία, ιδιαίτερα στο τοπικό επίπεδο – δικαιούνται φορολογική στήριξη σε αγορές επενδυτικών αγαθών (όπως δηλαδή ισχύει σήμερα για κάποιες κατηγορίες επιχειρήσεων).

Επιπλέον, θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι τα μέλη Ε.Κοιν. μη-κερδοσκοπικού χαρακτήρα δεν επιβαρύνονται με καταβολή επιπλέον ασφαλιστικών εισφορών υπέρ του ΕΦΚΑ που προκύπτουν από την ιδιότητα αυτή.

Διατάξεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας μέσω εικονικής αυτοπαραγωγής (Άρθρα 4, 10 και 11)

Αναμφίβολα μία από τις πλέον θετικές και προοδευτικές διατάξεις του νομοσχεδίου είναι η ρητή αναφορά στην αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας (Άρθρο 4, παρ. 2, περ. ζ,) με δράσεις προς ευάλωτους καταναλωτές – συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας εικονικού συμψηφισμού – οι οποίοι μάλιστα **δεν είναι απαραίτητο να αποτελούν μέλη της Ε.Κοιν.**

Ωστόσο, στην παράγραφο 11 του Άρθρου 10 και στην παράγραφο 1 του Άρθρου 11, όπου αναφέρεται η δυνατότητα εικονικής αυτοπαραγωγής με συμψηφισμό, οι διατυπώσεις αφήνουν να εννοηθεί ότι ο εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός **θα αφορά μόνο μέλη των Ε.Κοιν.**

Προκειμένου να μην υπάρχει αντίφαση και η δυνατότητα παροχής βοήθειας σε ευάλωτους καταναλωτές να αφορά και μη-μέλη των Ε.Κοιν., προτείνονται οι εξής εναλλακτικές διατυπώσεις:

Άρθρο 10, παρ. 11, εδαφ. 1

«Επιτρέπεται η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και σταθμών μικρών ανεμογεννητριών από Ε.Κοιν. για την κάλυψη ενεργειακών αναγκών των μελών τους ή τρίτων ευάλωτων καταναλωτών κατά τα οριζόμενα στην περ. ζ' της παρ. 2 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, με εφαρμογή εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού όπως αυτός ορίζεται στην παρ. 13 του άρθρου 2 του ν.3468/20016 (Α' 129) όπως ισχύει. Μέλη της Ε.Κοιν. δύνανται να εκχωρούν σε τρίτους χωρίς αντάλλαγμα τα δικαιώματα συμψηφισμού του προηγούμενου εδαφίου...»

Άρθρο 11, παρ. 1

Η παράγραφος 13 του άρθρου 2 του ν.3468/20016 (Α' 129) όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 13 του ν.4414/2016 (Α' 149) αντικαθίσταται ως εξής:

«13. Εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός: ο συμψηφισμός της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας από σταθμούς Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. αυτοπαραγωγού, με τη συνολική καταναλισκόμενη ηλεκτρική ενέργεια σε εγκαταστάσεις του αυτοπαραγωγού, από τις οποίες τουλάχιστον η μία είτε δεν βρίσκεται στον ίδιο ή όμορο χώρο με το σταθμό Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. είτε στην περίπτωση που βρίσκεται, τροφοδοτείται από διαφορετική παροχή. Ειδικά για την περίπτωση Ενεργειακής Κοινότητας (Ε.Κοιν.), ο συμψηφισμός της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας από σταθμό Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α της Ε.Κοιν. γίνεται με τη συνολική καταναλισκόμενη ηλεκτρική ενέργεια σε εγκαταστάσεις μελών της Ε.Κοιν. ή τρίτων ευάλωτων καταναλωτών ή εν γένει εκδοχέων στους οποίους εκχωρήθηκε χωρίς αντάλλαγμα το σχετικό δικαίωμα μέλους της Ε.Κοιν.»

Δυνατότητα Δήμων να ασκήσουν κοινωνική πολιτική για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας μέσω της εικονικής αυτοπαραγωγής (Άρθρο 11 - Λοιπές Διατάξεις)

Η Greenpeace έχει καταθέσει δημόσια [προτάσεις](#) για την αναγκαία βελτίωση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου της αυτοπαραγωγής και της εικονικής αυτοπαραγωγής με συμψηφισμό. Αυτές οι βελτιώσεις κρίνονται απαραίτητες προκειμένου να ενισχυθεί ο δημοκρατικός χαρακτήρας του ενεργειακού τομέα, να βοηθηθούν με ουσιαστικό τρόπο νοικοκυριά και επιχειρήσεις ώστε να αντιμετωπίσουν το υψηλό κόστος ενέργειας, αλλά και να προωθηθούν νέες και πιο αποτελεσματικές πολιτικές αντιμετώπισης της ενεργειακής φτώχειας.

Ειδικά όσον αφορά το τελευταίο, το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο δεν επιτρέπει στους ΟΤΑ να βοηθήσουν απευθείας ευάλωτα νοικοκυριά με τη χρήση εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού. Συνεπώς, στα πλαίσια άσκησης κοινωνικής πολιτικής από τους ΟΤΑ, η Greenpeace προτείνει την προσθήκη της παρακάτω παραγράφου στο Άρθρο 11 του παρόντος νόμου:

Άρθρο 11, παράγραφος 3,

Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 14Α του ν. 3468/2006 προστίθεται το εξής εδάφιο:

“Στο πλαίσιο άσκησης κοινωνικής πολιτικής και καταπολέμησης της ενεργειακής φτώχειας, οι ΟΤΑ ή άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που επιδιώκουν κοινωφελείς ή άλλους δημοσίου ενδιαφέροντος σκοπούς γενικής ή τοπικής εμβέλειας δύνανται επίσης να εγκαταστήσουν φωτοβολταϊκά συστήματα ή μικρές ανεμογεννήτριες, σταθμούς βιομάζας / βιοαερίου / βιορευστών, μικρούς υδροηλεκτρικούς σταθμούς και σταθμούς Σ.Η.Θ.Υ.Α. σε χώρους των οποίων έχουν την κυριότητα ή τη νόμιμη χρήση αυτών (π.χ. μέσω μίσθωσης, δωρεάν παραχώρησης κ.λπ. και έχουν διασφαλίσει την έγγραφη συναίνεση του ιδιοκτήτη του χώρου), αντιστοιχίζοντας τα συστήματα αυτά με τη χρήση εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού σε έναν ή περισσότερους μετρητές κατανάλωσης τρίτων προσώπων ή φορέων (ωφελούμενων του μέτρου κοινωνικής πολιτικής).